
Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Kijowie

INFORMATOR EKONOMICZNY *UKRAINA*

OPRACOWANIE:

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

---

marzec 2020 r.

Położenie geograficzne, ludność, obszar, stolica, języki urzędowe.

Położenie geograficzne: Ukraina położona jest we wschodniej części kontynentu europejskiego, na wybrzeżu Mórz Czarnego i Azowskiego. Graniczy z Polską, Słowacją, Węgrami, Rumunią, Mołdawią, Federacją Rosyjską i Białorusią. Przeważająca część kraju znajduje się na obszarze Niziny Wschodnioeuropejskiej. Góry – Karpaty Ukraińskie (z najwyższym szczytem Howerlą – 2061 m n.p.m.) w południowo-zachodniej części kraju i Góry Krymskie zajmują jedynie 5% powierzchni kraju. Najważniejsze ukraińskie rzeki to Dniepr (1121 km – odcinek na obszarze Ukrainy) i Dniestr (925 km – jw.).

Ludność: Według stanu na 1 lutego 2020 r. liczba ludności Ukrainy wynosiła 41 879,9 tys. osób. Od kilkunastu lat liczba ludności Ukrainy systematycznie maleje (w 1993 r. Ukrainę zamieszkiwało ponad 52,2 mln osób) za sprawą ujemnego przyrostu naturalnego (w 2012 r. o 142 tys. osób). Średnia oczekiwana długość życia wynosi 71,7 lat – 66,7 lat w przypadku mężczyzn i 76,5 lat w przypadku kobiet. Dzieci i młodzież w wieku do 17 lat stanowią 17,9% populacji, natomiast osoby w wieku powyżej 65 roku życia – 16,4%. Prawie 69% ludności mieszka w miastach.

Według ostatniego powszechnego spisu ludności, który miał miejsce w 2001 r., narodowość ukraińską zadeklarowało 77,8% społeczeństwa. Najważniejsze mniejszości narodowe to: Rosjanie – 17,3%, Białorusini – 0,6%, Mołdawianie – 0,5%, Tatarzy Krymscy – 0,5%, Bułgarzy – 0,4%, Węgrzy, Rumuni i Polacy – po 0,3%.

Obszar: Ukraina jest drugim, pod względem wielkości zajmowanego terytorium (po Rosji) państwem europejskim – jej powierzchnia wynosi 603,5 tys. km².

Stolica: Stolicą Ukrainy jest Kijów, liczący oficjalnie 3,7 mln mieszkańców. Pozostałe największe miasta to Charków (1,451 mln), Odessa (1,013 mln), Dniepr (997,7 tys.), Donieck (953,2¹ tys.), Zaporże (761,6 tys.), Lwów (727,9 tys.) i Krzywy Róg (652,8 tys.).

Języki urzędowe: Językiem urzędowym jest ukraiński. Według danych spisu powszechnego z 2001 r. język ukraiński za język ojczysty uznawało 67,5% społeczeństwa, natomiast język rosyjski 29,6%. Język rosyjski jest w powszechnym użyciu (poza zachodnią częścią kraju).

Konflikty zbrojne: Na wschodzie kraju, w obwodach donieckim i ługańskim, od kwietnia 2014 trwa konflikt zbrojny pomiędzy armią ukraińską i wspieranymi przez Rosję separatystami. Na skutek akcji wspieranych przez Rosję separatystów, od marca 2014 roku, Półwysep Krymski znajduje się pod okupacją Federacji Rosyjskiej.

Warunki klimatyczne.

Klimat jest umiarkowanie kontynentalny, na południowym wybrzeżu Półwyspu Krymskiego zbliżony do śródziemnomorskiego. Średnie temperatury w Kijowie wynoszą -7,5 °C w styczniu i 20,9 °C w lipcu.

Główne bogactwa naturalne.

Najważniejsze bogactwa naturalne Ukrainy to rudy żelaza (występujące głównie we wschodniej Ukrainie w rejonie m. Krzywy Róg), węgiel kamienny (zlokalizowany przede wszystkim w Zagłębiu

---

¹ Dane za 2013r.

Donieckim w południowo-wschodniej części kraju), rudy manganu (jedne z największych zasobów na świecie, znajdujące się w południowo-centralnej części Ukrainy, w rejonie m. Nikopol), a także gaz ziemny, ropa naftowa (których wydobycie pozwala na pokrycie około 20-30% krajowego zapotrzebowania), siarka, grafit, rudy tytanu, rudy magnezu, potas, sól kamienna, kaolin, rudy niklu i magnezu. Ważnym bogactwem naturalnym są też zajmujące ponad połowę obszaru kraju niezwykle żyzne gleby – czarnoziemy (aż 40% światowych zasobów czarnoziemów znajduje się na Ukrainie).

System walutowy, kurs i wymiana.

Walutą Ukrainy od 1996 r. jest hrywna (skrót UAH, skrót ukraiński грн.) równa 100 kopiejkom. Oficjalny kurs ukraińskiej waluty wobec dolara amerykańskiego jest publikowany przez Narodowy Bank Ukrainy. Kurs hrywny utrzymywany był na stabilnym poziomie do 7 lutego 2014 r. W związku z trudną sytuacją gospodarczą kraju bank centralny zdecydował się na częściową liberalizację, która skutkowałą deprecjacją ukraińskiej waluty. Kurs hrywny spadł z poziomu 7,993 UAH/USD 7 lutego 2014 r. do 15,77 UAH/USD 1 stycznia 2014 i osiągnął historyczne minimum wobec dolara na poziomie 30,01 UAH w dniu 26 lutego 2015 r. Zapaść hrywny wobec dolara poskutkowałą wprowadzeniem szeregu drakońskich ograniczeń na rynku walutowym, które to ograniczenia były jednak w następnych latach stopniowo znoszone w związku z osiągnięciem pewnej stabilizacji makroekonomicznej przez Ukrainę. Na dzień 20 marca 2020 roku oficjalny kurs ukraińskiej waluty wynosił 27,80 UAH/USD (budżet na 2020 r. sporządzono przy założeniu średniego kursu na poziomie 27,00 UAH/USD). W ukraińskich miastach funkcjonuje relatywnie duża liczba punktów wymiany walut. Obecnie nie jest konieczne okazanie dowodu tożsamości przy wymianie.

Religia.

Struktura wyznaniowa na Ukrainie jest szeroka. Zgodnie z danymi badań analitycznego centrum imienia O. Razumkova, jako wierzący deklaruje się 72% ukraińskiego społeczeństwa, praktykujący to ok. 55%. Wśród tej liczby zdecydowanie dominują wyznawcy prawosławia - 67% obywateli. W zachodnich regionach Ukrainy prawosławni stanowią 46% mieszkańców (w centralnych – 79%), 40% - to katolicy wschodniego obrządku (grekokatolicy). Rzymscy katolicy i protestanci, jak się szacuje, stanowią po około 1%. Wśród wyznań niechrześcijańskich najważniejszą grupą są muzułmanie reprezentowani głównie przez Tatarów Krymskich. Wśród niewierzących najliczniejsze grupy obywateli zamieszkują na południu i wschodzie kraju – ok. 40% (w innych regionach – mniej niż 10%).

W 2019 roku prawosławna wspólnota wyznaniowa Ukrainy (w okresie od 1992 r. składająca się z trzech konfesji: Ukraiński Kościół Prawosławny (UKP) Patriarchatu Kijowskiego, UKP Patriarchatu Moskiewskiego oraz Autokefaliczny UKP) została przeformatowana w związku z zorganizowaniem w Kijowie 15.12.2018 r. zjazdu hierarchów prawosławnych przy poparciu najwyższych władz państwowych mającego na celu przezwycięzenie konfesyjnego rozłamu. Wobec proklamowania na zjeździe powstania jednolitego kościoła prawosławnego na Ukrainie (ukr. – pomisna cerkiew) - Prawosławnej Cerkwi Ukrainy (PCU), Patriarcha Wszechświatowy Bartłomiej I podpisał i wręczył 6 stycznia 2019 r. wybranemu w Kijowie zwierzchnikowi PCU Tomos o Autokefalii ukraińskiego kościoła prawosławnego.

Wykaz świąt państwowych.

- a) Nowy Rok – 1 stycznia
- b) Boże Narodzenie (prawosławne) – 7 stycznia
- c) Międzynarodowy Dzień Kobiet – 8 marca
- d) Wielkanoc – święto ruchome, wg kalendarza juliańskiego
- e) Święto Pracy – 1 maja
- f) Dzień Zwycięstwa – 9 maja
- g) Święto Trójcy – święto ruchome, 50 dni po Wielkanocy
- h) Dzień Konstytucji Ukrainy – 28 czerwca
- i) Dzień Niepodległości Ukrainy – 24 sierpnia
- j) Dzień Obrońcy Ukrainy – 14 października
- k) Boże Narodzenie (katolickie) – 25 grudnia

W przypadku, gdy święto państwowe przypada w sobotę lub niedzielę, dzień wolny od pracy automatycznie przenoszony jest na poniedziałek.

Infrastruktura transportowa.

Na granicy Polski i Ukrainy funkcjonuje 14 przejść granicznych – osiem drogowych: Dorohusk-Jahodyn, Zosin-Ustiuług, Hrebenne-Rawa Ruska, Korczowa-Krakowec, Medyka-Szeginie, Krościenko-Stariawa, Budomierz-Hruszew i Dołhobyczów-Uhrynów oraz sześć kolejowych: Dorohusk-Jahodyn, Hrubieszów-Włodzimierz Wołyński, Hrebenne-Rawa Ruska, Werchrata-Rawa Ruska, Przemyśl-Mostyska, Krościenko-Chyrów. Trwają przygotowania do uruchomienia kolejnego drogowego przejścia granicznego: Malhowice-Niżankowice. Sieć dróg i połączeń kolejowych jest dobrze rozwinięta, choć w wielu przypadkach wymaga modernizacji. Dotyczy to zwłaszcza infrastruktury drogowej. W dobrym stanie technicznym znajdują się przede wszystkim główne drogi o charakterze międzynarodowym. Drogi o znaczeniu lokalnym są często w bardzo złym stanie technicznym. Po zapaści modernizacyjnej z lat 2015 - 2016. daje się obecnie zauważyć stopniową poprawę ogólnego stanu dróg.

Największe znaczenie w lotniczych połączeniach międzynarodowych ma lotnisko Boryspol w Kijowie. Lotnisko Kijów-Żuliany oraz porty w Odessie, Charkowie, Dnieprze, Lwowie, Zaporozżu, Iwano-Frankowsku, Krzywym Rogu, Użhorodzie, Mariupolu, Czerniowcach i Równem, choć mają status międzynarodowych, odgrywają rolę głównie w ruchu krajowym. Lotniska w Kijowie, Charkowie i Lwowie zostały poddane gruntownej modernizacji w związku z EURO 2012. W ostatnich latach odnotowuje się wzrost liczby połączeń lotniczych, jak i potoku pasażerów między polskimi i ukraińskimi portami lotniczymi.

Najważniejsze ukraińskie porty morskie na Morzu Czarnym to Odessa, Czarnomorsk, Piwdenny, Biłhorod Dniestrowski, Mikołajów, Oczaków, Chersoń, Skadowsk, na Morzu Azowskim: Mariupol, Berdiańsk, a na Dunaju: Izmań, Kilija i Reni.

Obowiązek wizowy.

Obywatele RP wjeżdżający na terytorium Ukrainy są zwolnieni z obowiązku posiadania wizy – wystarczającym dokumentem jest ważny paszport. Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach ruchu osobowego z dnia 30 lipca 2003 r. daje możliwość przebywania obywatelom Polski na terytorium Ukrainy bez konieczności posiadania wizy do 90 dni w ciągu sześciu miesięcy (z możliwością pobytu kolejnych 90 dni w okresie następnych sześciu miesięcy). Termin ten jest liczony od dnia pierwszego wjazdu na Ukrainę.

W przypadku pobytów dłuższych obywatele RP mogą ubiegać się w miejscowych oddziałach wiz i rejestracji na Ukrainie o wizę pobytową lub zezwolenie na pobyt czasowy.

System administracyjny.**Ustrój polityczny.**

Od momentu ogłoszenia niepodległości 24 sierpnia 1991 r. Ukraina jest republiką – demokracją parlamentarną z systemem wielopartyjnym. Podstawą porządku prawnego na Ukrainie jest Konstytucja uchwalona 28 czerwca 1996 r. Zgodnie z konstytucją, Ukraina jest suwerennym i niezależnym, demokratycznym, socjalnym państwem prawa. Jest państwem unitarnym.

Na mocy nowelizacji konstytucji w 2004 r., Ukraina przekształcona została z republiki prezydencko-parlamentarnej w parlamentarno-gabinetową (większość zmian weszła w życie w styczniu 2006 r.). 30 września 2010 r. Sąd Konstytucyjny uznał jednak nowelizację z 2004 r. za niekonstytucyjną i uchylił ją (wskazując na naruszenia procedury przy jej rozpatrywaniu i przyjmowaniu przez parlament). Tym samym przywrócony został porządek konstytucyjny z 1996 roku. Przywrócenie zapisów konstytucji z 1996 roku zdecydowanie wzmacnia prerogatywy i pozycję prezydenta jako szefa władzy wykonawczej, także wobec parlamentu, którego wpływ na rząd został bardzo uszczuplony. Podczas protestów na Ukrainie pod koniec 2013 r. (tzw. Euromajdan) pojawił się postulat powrotu do konstytucji z 2004 r. Ukraińska Rada Najwyższa przywróciła jej funkcjonowanie w lutym 2014 r.

Głową państwa jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich na 5-letnią kadencję. Prezydent stoi na czele państwa, reprezentuje Ukrainę na zewnątrz, jest gwarantem suwerenności państwa, kieruje prowadzeniem polityki zagranicznej. Obecnie Prezydentem Ukrainy jest Wołodymyr Zelenski, wybrany na to stanowisko 21 kwietnia 2019 r. Objął swój urząd 20 maja 2019 r.

Podział administracyjny. Terytorium Ukrainy dzieli się na 24 obwody (ukr. *oblasti* – odpowiadające polskimi województwom), 2 miasta wydzielone – Kijów i Sewastopol oraz Autonomiczną Republikę Krymu. Powyższe jednostki terytorialne dzielą się z kolei na 490 rejonów (ukr. *rajony* – odpowiednik powiatów). Przedstawicielstwo władz centralnych w regionach stanowią Państwowe Administracje Obwodowe, których przewodniczący (potocznie zwani gubernatorami – odpowiednik wojewodów), są mianowani przez Prezydenta Ukrainy. Z kolei Rady Obwodowe (odpowiednik sejmików) wybierane są w wyborach lokalnych.

Władza ustawodawcza.

Jedynym organem władzy ustawodawczej jest jednoizbowy parlament – Rada Najwyższa Ukrainy (Werchowna Rada), licząca 450 deputowanych, wybieranych w wyborach powszechnych. Od 2006 roku Rada Najwyższa wybierana była według ordynacji proporcjonalnej. Obecnie obowiązuje ordynacja mieszana. W wyborach przedterminowych zorganizowanych 21 lipca 2019 r. do Rady Najwyższej wybranych została 424 deputowanych. Wybory nie odbyły się na Półwyspie Krymskim i na kontrolowanych przez wspieranych przez Rosję separatystów, terenach obwodów donieckiego i ługańskiego. Z list partyjnych wybrano 225 deputowanych, a w okręgach jednomandatowych 199. Pięć partii przekroczyło 5% próg wyborczy: Sługa Narodu (43,16% głosów), Opozycyjna platforma „Za życie” (13,5%), Bat`kiwyszczyna (8,18%), Europejska Solidarność (8,1%) i Hołos (5,82%).

Podział mandatów w Radzie Najwyższej, po uwzględnieniu wyników głosowania w okręgach jednomandatowych, zgodnie z danymi na początek 2020 r. wygląda następująco: największą frakcją jest Sługa Narodu (248 mandatów), Opozycyjna platforma – „Za życie” (44 mandaty), Bat`kiwyszczyna (24 mandaty), Europejska Solidarność (27 mandatów), Hołos (20 mandatów), grupy deputowanych „Na

rzecz przyszłości” (22 mandaty), „Dowija” (17 mandatów), grupa niezrzeszonych deputowanych wybranych w okręgach jednomandatowych stanowi 21 osób.

Władza wykonawcza.

Władzę wykonawczą sprawuje rząd (Gabinet Ministrów). Po przywróceniu poprawek do konstytucji z 2004 roku stał się on z powrotem głównym podmiotem władzy wykonawczej. Szefa rządu (premiera) nominuje prezydent na podstawie propozycji większościowej koalicji frakcji parlamentarnych. Następnie musi on otrzymać wotum zaufania w Verchownej Radzie. Prezydent nie ma możliwości odwołania premiera.

Struktura administracji państwowej.

Skład Gabinetu Ministrów Ukrainy (wg stanu na marzec 2020 r.)

Denys Szmygal	- Premier
Wadym Prystajko	- Wicepremier ds. Integracji Europejskiej i Euroatlantyckiej
Ołeksij Reznikow	- Wicepremier, Minister ds. Reintegracji Tymczasowo Okupowanych Terytoriów
Mychajło Fedorow	- Wicepremier, Minister ds. Transformacji Cyfrowej
Ołeg Nemcinow	- Minister Gabinetu Ministrów
Igor Petraszko	- Minister ds. Rozwoju Gospodarczego, Handlu i Rolnictwa
Ołeksij Czernyszow	- Minister ds. Rozwoju Samorządów i Terytoriów
Arsen Awakow	- Minister Spraw Wewnętrznych
Dmytro Kuleba	- Minister Spraw Zagranicznych
Władysław Kryklj	- Minister Infrastruktury
Andrij Taran	- Minister Obrony
Illja Jemec	- Minister Zdrowia
Maryna Łazebna	- Minister Polityki Społecznej
Igor Umanskij	- Minister Finansów
Denys Maluška	- Minister Sprawiedliwości
Sergij Bessarab	- Minister ds. Weteranów
Wadym Gutcajt	- Minister Młodzieży i Sportu
Witalij Szubin	- p.o. Ministra Energetyki i Ochrony Środowiska
Switłana Fomenko	- p.o. Ministra Kultury, Młodzieży i Sportu
Ludmiła Mandzij	- p.o. Ministra Oświaty i Nauki

Inne, wybrane organy administracji i instytucje gospodarcze oraz ich szefowie:

- Jakiw Smolij – prezes Narodowego Banku Ukrainy, <http://bank.gov.ua>
- Dmytro Sennyczenko – prezes Funduszu Majątku Państwowego, <http://www.spfu.gov.ua>
- Jurij Terentiew – przewodniczący Komitetu Antymonopolowego, <https://amcu.gov.ua/>
- Wałerij Tarasiuk – przewodniczący Narodowej Komisji ds. Regulowania Energetyki i Usług Komunalnych, <http://www.nerc.gov.ua>
- Tymur Chromajew – przewodniczący Narodowej Komisji ds. Papierów Wartościowych i Rynku Kapitałowego, <http://www.nssmc.gov.ua/>

- Ołeg Myroszniczenko – p.o. przewodniczącego Państwowej Służby Polityki Regulacyjnej, <http://www.drs.gov.ua>
- Ołga Szewczenko – p.o. przewodniczącego Państwowej Służby ds. Bezpieczeństwa Produktów Spożywczych i Praw Konsumentów, <http://consumer.gov.ua/>
- Ihor Werner – przewodniczący Państwowej Służby Statystyki, <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Ihor Czerkaśkyj – przewodniczący Państwowej Służby Monitoringu Finansowego, <https://fiu.gov.ua>
- Oleksandr Bilciuk – przewodniczący Państwowej Służby Lotniczej, <https://avia.gov.ua/>
- Maksym Sokolik - przewodniczący Państwowej Służby Migracyjnej, <https://dmsu.gov.ua/>
- Roman Opimach – przewodniczący Państwowej Służby Geologii i Złóż, <http://www.geo.gov.ua/>
- Sergij Sołodczenko – p.o. przewodniczącego Państwowej Służby Fiskalnej, <http://sfs.gov.ua/>
- Tetiana Sluz – przewodnicząca Państwowej Służby Skarbowej, <https://www.treasury.gov.ua/ua>
- Oleksandr Kubrakow – prezes Państwowej Agencji Dróg (Ukravtodor), <https://ukravtodor.gov.ua/>
- Ołena Towstenko – p.o. prezesa Państwowej Agencji Efektywności Energetycznej i Energooszczędności, <http://sae.gov.ua>
- Jehor Firsow – p.o. prezesa Państwowej Inspekcji Ekologicznej, <https://www.dei.gov.ua/>
- Denys Baszłyk – przewodniczący Państwowej Służby ds. Geodezji, Kartografii i Katastru (Derżgeokadastr), <https://land.gov.ua/>

Sądownictwo gospodarcze.

System sądowniczy Ukrainy obejmuje Sąd Najwyższy (SN), sądy powszechne, sądy gospodarcze i arbitrażowe. SN nadzoruje działalność sądów powszechnych. Sądem właściwym do rozpatrywania spraw gospodarczych jest na Ukrainie sąd gospodarczy. Jeśli strony umowy handlowej zawrą w umowie klauzulę arbitrażową – uznają za właściwy do rozstrzygnięcia ewentualnych sporów sąd arbitrażowy. Najbardziej znanym miejscowym sądem arbitrażowym jest Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Izbie Handlowo-Przemysłowej Ukrainy w Kijowie. Oprócz ustawodawstwa ukraińskiego na terytorium Ukrainy obowiązują przepisy międzynarodowe, np. ratyfikowana przez Ukrainę Konwencja Waszyngtońska, dotycząca rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych pomiędzy państwem a inwestorami zagranicznymi czy Konwencja Nowojorska, zgodnie z którą Ukraina uznaje wyroki zagranicznych sądów arbitrażowych.

Gospodarka.

Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej.

Sytuacja makroekonomiczna UA jest stabilna, chociaż w IV kwartale 2019 pojawiły się niepokojące sygnały świadczące o spowolnieniu ukraińskiej gospodarki. Dynamika PKB w 2019 r. utrzymywała się na dodatnim poziomie (wzrost za rok 2019 to 3,2% r/r), jednak w IV kwartale zanotowano widoczny spadek tempa wzrostu (I kwartał: 2,5% r/r, II kwartał: 4,6% r/r, III kwartał: 4,1% r/r, IV kwartał 1,5% r/r). Spadkowa tendencja wzrostu PKB kontynuowana jest również na początku roku 2020. W styczniu 2020 r. PKB wzrosło o 2,6%, lecz władze i niezależne agencje ratingowe prognozują spadek tempa

wzrostu. Do negatywnych czynników zalicza się spadek popytu na surowce energetyczne, zawirowania na rynkach ropy, niekorzystna koniunktura na światowych rynkach stali i niski popyt na gaz w UE. Sytuację pogarsza dodatkowo wybuch epidemii COVID-19 i jej wpływ na gospodarkę globalną, co bez wątpienia odbije się na gospodarce Ukrainy.

Niepokojącym zjawiskiem jest spadek wskaźnika produkcji przemysłowej w 2019 r. (-0,5% r/r), przy czym w styczniu 2020 r. produkcja przemysłowa była o 5,1% mniejsza niż w styczniu 2019 i aż o 8,4% mniejsza niż w grudniu 2019. W styczniu spadła też produkcja rolno-spożywcza (-0,7% r/r).

Sytuacja makrofinansowa Ukrainy jest dobra, co jest głównie zasługą polityki Narodowego Banku Ukrainy. W roku 2019 wystąpił znaczący spadek inflacji, której wskaźnik wyniósł 4,1% r/r. Rezultatem tego spadku była stopniowa obniżka bazowej stopy procentowej NBU, która od 13 marca 2020 wynosi 10% (jeszcze rok temu wskaźnik ten wynosił 18%). W 2019r. NBU wydatnie zwiększył też rezerwy złotowalutowe, których wartość na początek 2020 przekroczyła 25 mld USD, a w lutym 2020 wynosiła już 26,6 mld USD.

W 2019 r. doszło do znaczącej aprecjacji hrywny, która umocniła się względem dolara o ok 14%. Między 01.01.2019 a 01.01.2020 kurs hrywny wobec dolara amerykańskiego umocniła się z 27,67UAH/1USD do 23,68 UAH/1USD. Zjawisko to spowodowane było przede wszystkim gwałtownym wzrostem popytu ze strony inwestorów, zwłaszcza zagranicznych, na rządowe obligacje wewnętrzne (OWGZ) denominowane w hrywnach. Umocnienie się hrywny sprzyjało spadkowi inflacji, ale osłabiło konkurencyjność ukraińskiego eksportu, a także było ważnym czynnikiem generującym niedobory budżetowych, jakie wystąpiły pod koniec 2019 i w pierwszych miesiącach 2020 roku. Od początku bieżącego roku spada zainteresowanie inwestorów ukraińskimi obligacjami, co wywołało spadek wartości hrywny, którego nie są w stanie powstrzymać interwencje NBU. 17 marca 1 dolar kosztował 26,52 UAH.

Bezrobocie utrzymuje się na stałym poziomie i oscyluje między 8,5% a 9,5%, średnie wynagrodzenie systematycznie rośnie – w grudniu 2019 wyniosło 12 264 UAH tj. ok. 420 EUR (rok wcześniej było to 10 570 UAH, tj. ok 335 EUR). Od 1 stycznia 2020 minimalne wynagrodzenie wynosi 4723 UAH tj. 160 EUR.

Główne sektory gospodarki.

3.2.1. Sektor metalurgiczny.

Udział metalurgii w PKB Ukrainy wynosi ok 12%, natomiast udział w eksporcie wynosi 30%. Branża zatrudnia ok 500 tys. pracowników. W 2019 roku sektor metalurgiczny zanotował spadek produkcji – wytworzono 20 mln ton żeliwa (spadek o 2,5% r/r) i 20,8 mln ton stali (spadek o 1,2% r/r) i złomu 18,2 mln ton (spadek o 0,9% r/r). Straty branży przekroczyły 1 mld USD, co jest skutkiem spadku cen na rynkach światowych, a częściowo też aprecjacją hrywny w 2019r.

Tendencja spadkowa utrzymuje się od kilku lat i jest w dużej mierze wynikiem wojny na wschodzie kraju. Ukraina jest jednym z największych na świecie eksporterów stali. Eksportowe znaczenie tego sektora dla Ukrainy jeszcze kilka lat temu porównać można było do roli sektora naftowo-gazowego w gospodarce rosyjskiej. Od kilku lat następuje tu jednak regres.

Produkcja ukraińskiego hutnictwa żelaza koncentruje się w południowo-wschodniej części kraju (Donbas, obwody dniepropietrowski i zaporoski), gdzie od końca XIX w. budowano zakłady w pobliżu miejscowych, jednych z największych w świecie złóż rud żelaza. Do 2005 r. najważniejsze kombinaty hutnicze były kontrolowane przez miejscowy biznes (poza metalurgia kolorową, w której już wcześniej pojawili się inwestorzy rosyjscy). Sytuacja zaczęła się zmieniać w 2005, kiedy największy kombinat

hutniczy kraju – „Kryworizstal” – przejęty został przez grupę Mittal Steel (obecnie „Arcelor-MittalKrywyjRih”). Na przełomie 2007 i 2008 r. koncern EvrazGroup przejął część metalurgicznych aktywów ukraińskiej tzw. Grupy Prywat, na przełomie 2009/2010 r. rosyjscy inwestorzy przejęli ponad 50% akcji Związku Przemysłowego Donbasu (koncernu hutniczego, do którego należą m.in. huty w Ałczewsku i Dnieprodzerżyńsku, a za granicą m.in. Huta Częstochowa), a wiosną 2010 r. – większość akcji huty Zaporizstal. Z Rosjanami rywalizuje ukraiński holding górniczo-hutniczy Metinvest R. Achmetowa, który po przejęciu w połowie 2010 r. kontroli nad mariupolską hutą im. Iljicza stał się jednym z największych w Europie producentów stali. Pięć czołowych kombinatów hutniczych Ukrainy (Kryworizstal, Mariupolski Kombinat im. Iljicza, „Azowstal”, Zaporizstal oraz Ałczewski Kombinat Hutniczy) przez lata plasowało się na liście 80 największych branżowych zakładów świata, publikowanej przez Międzynarodowy Instytut Żeliwa i Stali.

Sektor paliwowo-energetyczny.

Sektor paliwowo-energetyczny:

Sektor paliwowo-energetyczny jako strategiczny sektor gospodarki pozostaje w dużym stopniu pod kontrolą państwa, zarówno w zakresie infrastruktury transportowej (tranzytowej), jak i głównych mocy wytwórczych. Wyjątkiem są elektrownie konwencjonalne, które w około 70% należą do koncernu DTEK R. Achmetowa.

Wydobycie gazu w 2019 r. wyniosło 20,7 mld m³ i było o 1,4% mniejsze niż w 2018 r. Największą ilość surowca klasycznie pozyskała państwowa Ukrhazwydobuwannia (14,9 mld m³; spadek o 3,9%). Na drugim miejscu znalazła się Naftohazwydobuwannia (spółka zależna DTEK) pozyskując 1,66 mld m³ gazu (poziom zbliżony do 2018 r.). Trzecią pozycję zajęła państwowa Ukrnafta, która wydobyla 1,2 mld m³ (wzrost o 9%). Wydobycie ropy naftowej w 2019 r. wyniosło 2,13 mln ton i było o 1,4% większe niż rok wcześniej. Najwięcej surowca pozyskały firmy powiązane z państwowym Naftohazem. Przypadło na nie 2 mln ton (wzrost o 5,8% r/r).

Pozytywną tendencją ostatnich lat na ukraińskim rynku gazu jest jego liberalizacja. Na przełomie 2019 i 2020 r. doszło do unbundlingu czyli rozdzielenia właścicielskiego Naftohazu. Funkcje operatorskie przejął wydzielony z Naftohazu podmiot podległy Ministerstwu Finansów. Zwiększa się również otwartość na nowych uczestników rynku. Jeszcze w 2015 r. państwowy potentat (Naftohaz) odpowiadał za sprowadzenie 94% surowca, podczas, gdy w 2019 r. jego udział zmniejszył się do 61%. W ostatnich kilku latach doszło również do całkowitej reorientacji w kontekście dostaw gazu. O ile historycznie monopolistyczną pozycją dysponował Gazprom, o tyle importowany gaz w 2019 r. pochodził w całości z kierunku zachodniego. W 2019 r. import wyniósł 14,2 mld m³ surowca, czyli był większy o 34,5% w porównaniu do 2018 roku. Ze Słowacji importowano 9,2 mld m³, z Węgier 3,7 mld m³, a z Polski 1,4 mld m³.

Produkcja energii elektrycznej na Ukrainie opiera się na podmiotach państwowych. Największy z nich, Enerhoatom wytwarza prąd w 4 elektrowniach atomowych z udziałem w ogólnej produkcji na poziomie 53,9% (ze 154 mld kWh). Konwencjonalne elektrownie węglowe są w większości własnością prywatną (dominujący udział DTEK). Ten rodzaj generacji odpowiadał w 2019 r. za 37,4% produkcji. Elektrownie wodne i szczytowo-pompowe wytworzyły 5,1% energii, a wiatrowe i słoneczne 3,6%.

W głębokim kryzysie znajduje się ukraiński przemysł rafineryjny. Funkcjonują (i to w ograniczonym zakresie) jedynie 2 z siedmiu ukraińskich rafinerii. W 2019 r. na Ukrainie wyprodukowano zaledwie 0,9 mln ton benzyny i 0,8 mln ton oleju napędowego. Jeszcze w 2010 r. produkcja wynosiła 9 mln ton. Ukraina większość benzyny, oleju napędowego i całość paliwa lotniczego importuje. W 2019 roku Ukraina importowała 8,4 mln ton produktów naftowych na łączną kwotę 5,4 mld USD. Największym zagranicznym dostawcą pozostawała tradycyjnie Białoruś, na którą przypadało 37% całości importu (2 mld USD). Na dalszych miejscach znalazły się Rosja z udziałem 35% (1,9 mld USD) oraz Litwa z udziałem

12% (630 mln USD). W odniesieniu do kierunku litewskiego praktycznie całość paliw pochodziła z rafinerii Orlenu w Możejkach.

Wydobycie węgla w 2019 r. wyniosło 31,2 mln ton (odnotowuje się powolny coroczny spadek), co oznacza w ujęciu rocznym spadek o 6,2%. W powyższej sumie zawiera się wydobycie węgla koksującego, które wyniosło 6,3 mln ton (wzrost o 8,8% w ujęciu rocznym) oraz energetycznego na poziomie 24,9 mln ton (spadek o 9,4% w ujęciu rocznym). Kopalnie obwodu donieckiego dostarczyły 11,3 mln ton węgla (wzrost o 1,3% w ujęciu rocznym), ługańskiego 0,3 mln ton (spadek o 33,2%), dnipropietrowskiego 18,2 mln ton (spadek o 9%), lwowskiego 1,4 mln ton (spadek o 13,6%), a wołyńskiego 0,07 mln ton (spadek o 29,5%). Większość kopalni na Ukrainie znajduje się w rękach prywatnych z dominującym udziałem podmiotów należących do R. Achmetowa.

Sektor rolno-spożywczy.

Udział sektora rolno-spożywczego w PKB Ukrainy wynosi, w zależności od źródeł, od 12% do 14%. Branża rolno-spożywcza należy do najważniejszych sektorów ukraińskiej gospodarki.

Indeks produkcji rolno-spożywczej w 2019 był o 1,1% większy niż w 2018r. Wartość produkcji rolno-spożywczej wyniosła 840,6 mld UAH. Produkcja roślinna wzrosła w ub. r. o 1,3% natomiast zwierzęca o 0,5%. W styczniu 2020r. produkcja rolno-pożywcza spadła o 0,7% r/r. Koszty produkcji spadły w 2019 o 0,6% r/r, zmniejszyły się też inwestycje kapitałowe, które miały wartość 54,6 mld UAH (spadek o 15,8% r/r). Inwestycje kapitałowe w rolnictwie stanowiły w ub.r. ok. 10% wartości wszystkich inwestycji kapitałowych w ukraińskiej gospodarce (ich wartość to 548,5 mld UAH tj. o 11% więcej niż w 2018). Tymczasem średnie wynagrodzenie w rolnictwie wzrosło o 22% i wynosiło w ubiegłym roku 8 738 UAH. Wzrostowi płac sprzyjał odpływ ukraińskich pracowników za granicę.

Zbiory

Wg. wstępnych danych w 2019r. zebrano na Ukrainie ponad 75 mln zbóż z powierzchni 15,3 mln ha, tj. o 7,2% więcej niż w 2018r. 54 mln ton ziarna przeznaczonych zostanie na eksport. Jednocześnie zbiory ziemniaka wyniosły 20,3 mln ton (spadek o 9,9% r/r), natomiast produkcja warzyw wzrosła o 2,6% r/r i wyniosła 9,7 mln ton.

Eksport

W 2019 r. eksport produkcji rolno-spożywczej stanowi 44,6 % ogólnej wartości ukraińskiego eksportu. W 2019r. wartość wyeksportowanych przez Ukrainę produktów rolno-spożywczych wniosła 22,4 mld USD tj. o 20% więcej niż w 2018. Najwięcej produkcji wysyłanych jest do Azji (42,2 %, lub 9,4 mld USD, wzrost o 17% r/r) i do UE (33,5 % lub 7,5 mld USD, wzrost o 19% r/r). Ukraina jest trzecim (za USA i Brazylią) największym dostawcą towarów rolnych i żywności do UE (Ukraina wyprzedziła Chiny). Rośnie również eksport rolnospożywczy do Afryki – w 2019 miał wartość 3,3 mld USD (ok 15%) tj. wzrósł o 43% r/r. Do państw WNP wysłano w 2019 towarów o wartości 1,5 mld USD (6,5% eksportu, podobnie jak w 2018). Pod względem państw największym odbiorcą ukraińskiej produkcji w 2019r. były Chiny (1,95 mld USD), Egipt (1,67 mld USD), Indie (1,55 mld USD), Turcja (1,54 mld USD), Holandia (1,47 mld USD).

W bieżącym roku marketingowym 2019 (lipiec)-2020 (czerwiec) odnotowano wzrost eksportu ukraińskich zbóż. Wg stanu na styczeń 2020 wyeksportowano już ponad 32 mln ton zbóż (wzrost o 7,8 mln ton względem analogicznego okresu poprzedniego roku marketingowego). Na rynki zagraniczne najczęściej sprzedano pszenicy (15,1 mln ton), kukurydzy (12,8 mln ton) i jęczmienia (3,8 mln ton)

Obrót ziemią rolną

Na sytuację sektora rolniczego oddziałuje obowiązujące od 2001r moratorium na obrót ziemią rolną. W tym kontekście dla branży znaczenie ma przygotowywana obecnie ustawa liberalizująca obrót gruntami rolniczymi. Zgodnie z zapowiedziami władz nowe prawo ma wejść w życie w październiku 2020. Z dostępu do rynku wyłączeni będą obcokrajowcy i podmioty z obcym kapitałem, a ewentualne dopuszczenie ich do obrotu będzie w przyszłości przedmiotem ogólnokrajowego referendum. Liberalizacja rynku ziemi rolnej jest jednym z warunków wsparcia finansowego dla Ukrainy ze strony MFW i UE.

Sektor bankowo-finansowy.

Sektor bankowy należy do najbardziej stabilnych sektorów ukraińskiej gospodarki, a jego rentowność od kilku lat stale rośnie. Dobra kondycja branży jest w dużej mierze skutkiem nadzoru i reformy sektora przeprowadzonej przez NBU w latach 2015-2017. W jej wyniku poprawiono na Ukrainie wymogi i przepisy regulujące działanie instytucji finansowych, sektor uporządkowano i oczyszczono z banków niewypłacalnych, służących ich właścicielom do oszustw oraz wyprowadzania pieniędzy celem finansowania innych operacji. W latach 2014-2020 NBU zredukował liczbę ukraińskich banków z 180 do 75. Na Ukrainie działa 35 banków z kapitałem zagranicznym, w tym 23 banki, w których obcy kapitał stanowi 100%.

W 2019 czysty zysk ukraińskich banków wyniósł 59,6 mld UAH, podczas gdy w 2018r. było to 19,9 mld UAH. Najwięcej udziału w zyskach branży miały banki państwowe (przypada na nie 59% wszystkich dochodów). Najlepszy rezultat osiągnął PrywatBank, który zarobił na czysto 32,6 mld UAH, tj. ponad 50% dochodu całego sektora. Ukraińskie banki prywatne zarobiły 4,9 mld UAH (wzrost o 40% r/r). Najbardziej dochodowym bankiem prywatnym był PUMB R. Achmetowa, który osiągnął zysk o wartości 2,6 mld UAH (wzrost o 30% r/r). Pięć banków prywatnych poniosło stratę (w roku 2018 było to siedem). Banki z kapitałem zagranicznym wypracowały zysk o wartości 18,5mld UAH (wzrost o 285% r/r). Najbardziej dochodowym był Raiffeisen Bank Aval, mimo że jego dochód (4,7 mld UAH) był o 7% mniejszy niż w 2018r. Głównym źródłem przychodów niezmiennie były wpływy z tytułu odsetek oraz prowizje.

Regulacje na rynku walutowym

Od 2014r. Ukraina stopniowo liberalizuje rynek walutowy w kierunku wolnego przepływu kapitału do czego zobowiązana jest umową stowarzyszeniową z UE. Największa liberalizacja miała miejsce 7 lutego 2019r. wraz z wejściem w życie ustawy „O walucie i operacjach walutowych” liberalizująca rynek waluty na UA i znosząca w sumie ponad 20 ograniczeń, w tym:

- osoby fizyczne uzyskały prawo kupowania waluty online do wartości 150 tys. UAH (ok. 4800 EUR) dziennie; zakup waluty w kantorze nie wymaga już okazania dowodu tożsamości lub paszportu (w przypadku obcokrajowców)
- zezwolono na wywóz waluty obcej za granicę do wartości 10 tys. euro bez konieczności deklarowanie jej na granicy;
- pozwolono na dokonywanie przelewów walutowych za granicę bez obowiązku otwierania rachunku bankowego do kwoty 150 tys. UAH rocznie (wcześniej było to 15 tys. UAH).
- osoby prawne uzyskały prawo do korzystania z rachunków bankowych za granicą,

- dwukrotnie wydłużono ostateczny termin realizacji operacji finansowych dla kontraktów importowo-eksportowych (do 365 dni);
- firmy uzyskały prawo zakupywać waluty z dnia na dzień, bez konieczności uprzedniego rezerwowania środków;
- zniesiono limity na repatriację dywidend
- zniesiono obowiązek przewalutowania dochodów eksportowych na hrywnę
- zezwolono przedsiębiorcom na nieograniczony zakup waluty obcej ze środków pochodzących z kredytów w hrywnie
- zagranicznym bankom zezwolono (od 8 lutego 2020) na handel walutą bez konieczności korzystania z międzybankowego rynku walutowego. Oznacza to, że zagraniczne podmioty mogą teraz zawierać umowy kupna/sprzedaży waluty bezpośrednio z innymi bankami ukraińskimi oraz zagranicznymi.

Zliberalizowany też został nadzór NBU nad operacjami walutowymi banków komercyjnych - zakres kontroli powiązany został z potencjalnym ryzykiem danej operacji, co ma ograniczyć obciążenie biurokratyczne w sektorze bankowym, zwłaszcza w przypadku operacji niskiego ryzyka (np. o niewielkiej i średniej wartości). 5 września 2019r. ukraiński sektor bankowy przeszedł na międzynarodowy standard rachunków bankowych – IBAN.

Tabela najważniejszych wskaźników makroekonomicznych

Wyszczególnienie	2019	2018
PKB	3 676 mld UAH (wstępne)	3 558, 7 mld UAH
PKB na jednego mieszkańca	87 100 UAH (wstępne)	84 192 UAH (3095,2 USD)
Tempo wzrostu PKB w procentach	3,3% (wstępne)	3,4%
Relacja deficytu finansów publicznych do PKB w procentach	1,8%	1,66%
Relacja całkowitego długu publicznego do PKB w procentach	51,2%	52,3%
Stopa inflacji (indeks cen konsumpcyjnych CPI) w procentach	4,1%	9,8%
Stopa bezrobocia w procentach	8,4%	8,8%
Wartość obrotów handlu zagranicznego (w Euro lub USD)	110,9 mld USD	104,6 mld UAD
Wartość eksportu (w Euro lub USD)	50,1 mld USD	47,4 mld USD
Wartość importu (w Euro lub USD)	60,8 mld USD	57,2 mld USD
Relacja deficytu/nadwyżki na rachunku obrotów bieżących bilansu płatniczego do PKB w procentach	0,7%	3,3%
Wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich w kraju urzędowania (w Euro lub USD)	35,8 mld USD	32,9 mld USD
Wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich kraju urzędowania za granicą (w Euro lub USD)	6,3 mld USD	6,3 mld USD

Handel zagraniczny

Łączna wartość handlu zagranicznego Ukrainy w 2019r. wyniosła 110,9 mld USD (wzrost 6% r/r). Ukraiński eksport miał wartość 50,1 mld USD (wzrost o 5,8 % r/r), natomiast import 60,8 mld USD (wzrost 6,3% r/r).

Głównymi odbiorcami ukraińskiej produkcji były Chiny (3,6mld USD, wzrost o 63% r/r), Polska (3,3 mld USD, wzrost 1,2% r/r), Rosja (3,2 mld USD, spadek 11,2% r/r), Turcja (2,6 mld USD, wzrost 11,3% r/r).

Najwięcej towarów Ukraina sprowadziła z Chin (9,2 mld USD, wzrost o 20,9% r/r), Rosji (7 mld USD, spadek o 13,6% r/r), Niemiec (6 mld USD, wzrost o 0,1% r/r), Polski (4,1 mld USD, wzrost o 12,6% r/r)

Główne towary eksportowe Ukrainy to:

- produkty roślinne (12,9 mld USD, wzrost o 30,6% r/r)
- metal i wyroby metalowe (10,3 mld USD, wzrost o 11,8% r/r)
- produkty mineralne (4,9 mld USD, wzrost 12,2% r/r)
- tłuszcze i oleje (4,7 mld USD, wzrost 5,3% r/r)

Główne towary importowe to:

- maszyny (13,4 mld USD, wzrost o 11,3% r/r)
- produkty mineralne (nafta i produkty jej przerobu) (13 mld USD, spadek o 8,5% r/r)
- produkty chemiczne (7,5mld USD, wzrost o 6% r/r)
- pojazdy i środki transportu (5,2mld USD, wzrost 35,3% r/r)

W roku 2019 nastąpiły trzy zasadnicze zmiany w handlu zagranicznym Ukrainy. Po pierwsze, Rosja przestała być największym partnerem handlowym Ukrainy jako pojedynczy kraj. Po drugie, miejsce Rosji zajęły Chiny. Po trzecie, odnotowano znaczący spadek obrotów handlowych z Unią Europejską.

Inwestycje zagraniczne.

Wg stanu na dzień 31.12.2019 wartość Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych (BIZ) na Ukrainie wynosiła 35,8 mld US. Oznacza to że w ub.r. napłynęło na Ukrainę 2,9 mld USD (wzrost o prawie 9% r/r).

Pod względem pochodzenia kapitały największymi inwestorami na UA są:

- Cypr – 10,37 mld USD
- Holandia – 8,3 mld USD
- Wielka Brytania – 2,1 mld USD
- Niemcy – 1,8 mld USD
- Szwajcaria – 1,6 mld USD

Najwięcej BIZ koncentruje się w następujących branżach:

- przemysł 11,6 mld USD,
- handel 5,7 mld USD,
- sektor finansowy i ubezpieczeniowy 4,6 mld USD,

- rynek nieruchomości 4,5 mld USD,
- telekomunikacja 2,9 mld USD,
- produkcja wyrobów spożywczych 2,8 mld USD,

3.6. Uczestnictwo w wielostronnych organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym.

WTO

Ukraina została członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO) 16 maja 2008 r., po trwającym 14 lat procesie negocjacyjnym. W procesie akcesji do WTO Ukraina zobowiązała się m.in. do: redukcji stawek celnych zarówno na towary rolne, jak i przemysłowe, nie ustanawiania cen minimalnych na importowane produkty, nie stosowania dyskryminacyjnych opłat transportowych za przewozy kolejowe, otwarcia rynku usług praktycznie we wszystkich sektorach i podsektorach, zapewnienia wolnego tranzytu towarów (w tym energii), bez opłat celnych, stopniowego obniżania przez okres 5-10 lat istniejących ceł eksportowych. Po akcesji do WTO władze w Kijowie nadal podejmowały działania kontrowersyjne z punktu widzenia norm organizacji, mające na celu ochronę krajowych producentów poprzez ograniczenie importu. Najwięcej emocji wzbudził złożony w 2012 r. wniosek o dokonanie przeglądu stawek ceł importowych w odniesieniu do 371 pozycji taryfowych, co większość państw członkowskich uznała za działanie mogące zagrozić fundamentom światowego handlu. Ostatecznie, na początku 2015 r. pod naciskiem UE i USA, Ukraina wycofała swój wniosek. Potencjalnym polem do konfliktu na forum WTO pozostają cła eksportowe na eksport złomu metalowego (nie obowiązują wobec UE) oraz zakaz eksportu drewna okrągłego.

OECD

Ukraina nie jest członkiem Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. W niektórych jej organach posiada jednak status obserwatora (komitet ds. stali, grupa robocza ds. przemysłu stoczniowego, grupa robocza ds. małych i średnich przedsiębiorstw). W 2009 r. OECD rozpoczęła realizację Programu Konkurencyjności Eurazja dla Południowego Kaukazu i Ukrainy (*OECD Eurasia Competitiveness Programme – Enhancing Investment Competitiveness and Private Sector Development*), którego celem jest zwiększenie konkurencyjności (inwestycyjnej) krajów, poprzez pomoc ekspercką i wypracowanie rekomendacji dla rządowych reform. Realizacja programu zakończyła się w 2015 r.

Po „Rewolucji Godności” w 2014 roku nastąpiła intensyfikacja współpracy między Kijowem i OECD. Rząd Ukrainy podpisał z OECD Memorandum o Porozumieniu oraz uzgodniono Plan Działań na rzecz jego implementacji. Jako główne obszary współpracy określono walkę z korupcją, dobre rządzenie i rządy prawa oraz klimat inwestycyjny i biznesowy. 15 czerwca 2018 r. Zastępca Sekretarza Generalnego OECD Mari Kiviniemi oraz wicepremier Ukrainy Stepan Kubiw podpisali umowę przedłużającą stosowanie Memorandum do 2020 roku.

Inne organizacje gospodarcze

Ukraina należy do państw założycieli wspólnoty Niepodległych Państw (grupującej państwa powstałe w wyniku rozpadu Związku Radzieckiego), aczkolwiek nigdy nie ratyfikowała statutu WNP. Tym samym nigdy nie była pełnym członkiem organizacji, posiadała natomiast status kraju-obszawatora. W maju 2018r., prezydent Ukrainy formalnie wycofał ukraińskich przedstawicieli z organów WNP (w praktyce nie uczestniczą oni w pracach organizacji od 2014r.). Kijów uważa, że decyzja ta ostatecznie kończy członkostwo Ukrainy w WNP, jednak komitet wykonawczy organizacji nie potwierdza tej interpretacji z uwagi na brak oficjalnego powiadomienia. Tym samym chociaż praktycznie Ukraina nie uczestniczy w pracach WNP, jej formalny status członkostwa pozostaje niejasny.

Ukraina dystansuje się od procesów ściślejszej integracji gospodarczej na obszarze WNP, w tym od możliwości przyłączenia się do Unii Celnej Rosji, Białorusi i Kazachstanu (mimo silnej presji ze strony Rosji). W kwietniu 2011 r. prezydent W. Janukowycz zadeklarował gotowość współpracy Ukrainy z Unią Celną w formacie „3+1”. Pod koniec maja 2013 r. Ukraina podpisała memorandum o współpracy z Euroazjatycką Komisją Gospodarczą (organem Unii Celnej), dające jej m.in. możliwość udziału w posiedzeniach poszczególnych organów Unii Celnej. Zmiana władzy w Kijowie w lutym 2014 r. doprowadziła do zamrożenia zbliżenia z Unią Celną, a w konsekwencji do wojny handlowej z Rosją, która stosowała głównie pozataryfowe ograniczenia importu z Ukrainy. Przedstawiciele najwyższych władz Ukrainy sporadycznie sygnalizują możliwość osłabienia współpracy z tą organizacją (np. poprzez wycofanie swoich przedstawicieli z jej organów), jednak na dzień dzisiejszy (czerwiec 2018 r.) do żadnych konkretnych działań nie doszło.

Wartym odnotowania jest członkostwo Ukrainy w Organizacji Współpracy Gospodarczej Regionu Morza Czarnego (BSEC), a także GUAM (organizacji, w skład której wchodzi również Azerbejdżan, Gruzja i Mołdowa).

Relacje gospodarcze z UE.

Obroty towarowe UE z Ukrainą w 2019 r. miały wartość 45,7 mld EUR i wzrosły o 5,5% względem roku 2018. Ukraiński eksport wzrósł o 3% i miał wartość 20,7 mld USD, natomiast import urósł o 7,7% do wartości 25 mld USD. Na UE przypada 41,2% wartości łącznych obrotów handlowych Ukrainy ze światem. Unia jest kluczowym partnerem handlowym Ukrainy i jej znaczenie od kilku lat stale rośnie.

W strukturze towarowej eksportu z Ukrainy do UE dominują produkty pochodzenia roślinnego (4,5 mld USD), metale nieszlachetne i wyroby z nich (3,8 mld USD), maszyny i urządzenia (2,7 mld USD), produkty mineralne (2,7 mld USD), tłuszcze i oleje (1,5 mld USD). Najważniejsze pozycje po stronie importu z UE to maszyny i urządzenia (5,4 mld USD), artykuły przemysłu chemicznego i przemysłów powiązanych (4,4 mld USD), środki transportu (3,4 mld USD), produkty mineralne i tworzywa sztuczne (2,8 mld USD).

Po 2014 r. doszło do poważnych zmian w strukturze geograficznej handlu zagranicznego. W związku z wprowadzeniem przez UE autonomicznych preferencji handlowych (ATM – zob. niżej) oraz wojną handlową ze strony Rosji, znacząco wzrosła wymiana handlowa z krajami UE kosztem państw WNP. Według ukraińskich statystyk 2014 roku udział UE w ukraińskim eksporcie wzrósł do 31,5%, zaś udział WNP spadł do 27,6%. W przypadku ukraińskiego importu, UE odpowiadała za 38,7%, podczas, gdy udział krajów WNP wyniósł 31,7%. Tendencja ta jest kontynuowana do dzisiaj. Wg danych za 2019r. ponad 14,5 tys. ukraińskich firm eksportuje dzisiaj swoją produkcję do UE. Ukraina jest dzisiaj jednym z trzech największych dostawców żywności na rynki UE.

Kraje UE stanowią zdecydowaną czołówkę wśród inwestorów zagranicznych na Ukrainie, odpowiadając niezmiennie za około 80% bezpośrednich inwestycji, które do tej pory trafiły do tego kraju. Wg stanu koniec 2019 UE zainwestowała w Ukrainie prawie 28,3 mld USD (o 8,8% więcej niż na koniec 2018),

W ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI), UE realizuje na Ukrainie współpracę rozwojową i liczne projekty mające na celu wsparcie reform w tym kraju. Ukraina jest także jednym z sześciu państw objętych Partnerstwem Wschodnim, instrumentem współpracy UE z jej wschodnimi sąsiadami. Wsparcie UE dla Ukrainy realizowane jest m.in. poprzez projekty twinningowe, których liczba regularnie wzrasta.

Od początku 2014 roku UE wspiera Ukrainę w ramach pomocy makrofinansowej (ang. *macro-financial assistance*, MFA) zarządzanym przez Komisję Europejską. Od września 2018r. Ukraina objęta jest

czwartą edycją programu (MFA-4) o wartości 1 mld EUR, z czego pierwsza transza (500 mln EUR) została wypłacona w grudniu 2018r. Łączna wartość korzystnych kredytów, jakie Ukraina otrzymała w ramach MFA od 2014r, to ponad 3,3 mld EUR. Oprócz wsparcia Komisji Europejskiej Ukraina objęta jest wsparciem kredytowym Europejskiego Banku Rekonstrukcji i Rozwoju, który jak dotąd wydatkował na Ukrainie ponad 10,3 mld EUR (łączna wartość inwestycji udziałem EBOiR to prawie 14,7 mld UER). Środki te angażowane były w realizację projektów rozwojowo-modernizacyjnych (infrastruktura, sektor bankowy, energetyka, wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw itd.). Całkowita wartość unijnego wsparcia UE dla Ukrainy przekroczyła 15 mld EUR .

Pod koniec marca 2012 r. Ukraina parafowała tekst *Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony* (powszechnie zwanego „*Umową Stowarzyszeniową*”). Negocjacje w tej sprawie trwały blisko cztery lata. Istotnym elementem Umowy Stowarzyszeniowej jest umowa o utworzeniu „pogłębionej i wszechstronnej” strefy wolnego handlu (DCFTA). Podpisanie umowy zaplanowano na listopad 2013 r., w trakcie Szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie, jednak ukraińskie władze zrezygnowały z tego pod presją Rosji. Było to bezpośrednią przyczyną wybuchu rewolucji, która doprowadziła do obalenia prezydenta W. Janukowycza. Ostatecznie Umowa została podpisana przez nowego prezydenta P. Poroszenkę 27 czerwca 2014 r. w Brukseli. Pod naciskami Rosji, która dążyła do zablokowania wejścia w życie DCFTA, grożąc zwiększeniem ceł dla Ukrainy. we wrześniu 2014 r. osiągnięto trójstronne porozumienie, zgodnie z którym wejście w życie DCFTA odłożono do końca 2015 r. Wcześniej jednak, UE wprowadziła autonomiczne środki handlowe (ang. autonomous trade measures), znoszące cła w 2014 i 2015 r. na ukraiński eksport do UE zgodnie z DCFTA.

DCFTA zaczęła być tymczasowo stosowana w dniu 1 stycznia 2016 roku; jednocześnie Rosja i Ukraina wprowadziły szereg ograniczeń w dwustronnym handlu i tranżycie. Formalnie Umowa Stowarzyszeniowa wraz z DCFTA weszły w życie 1 września 2017 roku po zakończeniu procedury ratyfikacji. Godnie z zapisami dokumentu w roku 2021 roku umowa AA/DCFTA podlegać będzie renegocjacji i uaktualnieniu, do czego wyraźnie dążą ukraińskie władze.

W lutym 2011 r. Ukraina uzyskała status pełnoprawnego członka Wspólnoty Energetycznej. Reformy sektora energetycznego zbliżające go do norm unijnych są realizowane ale powoli i z opóźnieniem zakładanych terminów.

Dwustronna współpraca gospodarcza.

Gospodarcze umowy dwustronne.

Z uwagi na członkostwo Polski w Unii Europejskiej znaczna część relacji gospodarczych pomiędzy Polską i Ukrainą (w szczególności dotyczących kwestii handlowych), regulowana jest przez umowy zawarte pomiędzy Unią Europejską i Ukrainą. Podstawowym aktem prawnym regulującym stosunki dwustronne UE-Ukraina jest Porozumienie o Partnerstwie i Współpracy (PCA), które zostało podpisane 14 czerwca 1994 r. i weszło w życie 1 marca 1998 r. W dniu 29 kwietnia 2004 r. Ukraina podpisała dodatkowy protokół rozszerzający zapisy PCA na nowe kraje przystępujące do UE, w tym Polskę. 27 czerwca 2014 roku prezydent Ukrainy Petro Poroszenko podpisał *Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony* (Dz. Urz. UE 2014 L 161, s. 3.) którego integralną częścią jest Umowa o pogłębionej i wszechstronnej strefie wolnego handlu (DCFTA), zaś ustawę o ratyfikacji przez Polskę Układu prezydent RP Bronisław Komorowski podpisał 17 grudnia 2014 r.

Podstawę prawną dwustronnych stosunków gospodarczych stanowią m.in.:

- Umowa między Rządem RP a Rządem Ukrainy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 125, poz. 575),
- Konwencja między Rządem RP a Rządem Ukrainy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. nr 63, poz. 269).
- Umowa między Rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy gospodarczej podpisana w 2005 r. (Monitor Polski z 31.08.2006 r. nr 59, poz. 628).

Handel zagraniczny.

Wg ukraińskich danych obroty handlowe PL-UA w okresie styczeń-listopad 2019 r. wyniosły 6,85 mld USD. Ukraiński eksport wyniósł 3,08 mld USD (wzrost o 1,9%), a import 3,77 mld USD (wzrost o 13%). Odwróciło to sytuację z 2018 roku, kiedy to ukraiński eksport do Polski rósł znacząco szybciej (19,6%) niż import z tego kierunku (5,4%). Dane za pierwsze 11 miesięcy 2019 r. oznaczają ujemny dla Ukrainy bilans handlowy na poziomie 688 mln USD. W analogicznym okresie 2018 r. ujemny bilans był o połowę mniejszy, wynosząc 312 mln USD.

Polska jest drugim rynkiem eksportowym dla UA w Unii Europejskiej (za Chinami) oraz drugim największym dostawcą towarów z UE (za Niemcami). W ujęciu globalnym Polska pozostaje 4. najważniejszym partnerem handlowym UA (za Rosją, Chinami i Niemcami).

We wskazanym okresie Polska kupiła od UA głównie metale żelazne, maszyny i urządzenia elektryczne, rudy metali, drewno - wyroby drewniane, meble. W Polskim eksporcie na UA dominowały natomiast paliwa kopalne i produkty przerobu ropy naftowej, maszyny, wyroby z plastiku.

Polskie inwestycje na Ukrainie.

Wg stanu na 31.12.2017r. miały wartość **815,2 mln USD**. W 2017r. Polska zachowała 11. pozycję wśród największych inwestorów zagranicznych na Ukrainie, a polski kapitał stanowi 2% w łącznej strukturze BIZ na UA. Pomimo nominalnie niewielkiej skali polskie inwestycje na Ukrainie są zauważalne, zwłaszcza że dominująca część inwestycji to powracający kapitał ukraiński.

Polski kapitał na Ukrainie koncentruje się w sektorze bankowo-finansowym (ok 46 %) oraz w przemyśle – przede wszystkim przetwórczym (ok 33 %). Znaczna część polskich inwestycji przypada również na handel i usługi (9,5%).

Współpraca regionalna.

Współpraca transgraniczna i międzyregionalna rozwija się na kilku poziomach, poczynając od kontaktów międzyrządowych, poprzez współpracę samorządów regionalnych i lokalnych, aż do bezpośrednich kontaktów międzyludzkich. Za główny akt prawny, który przyczynił się do rozpoczęcia współpracy i jej rozwoju można uznać Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym

sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy podpisany 18.05.1992 r. w Warszawie. Mówi on między innymi, iż strony będą sprzyjać ustanowieniu i rozwojowi współpracy międzyregionalnej. Szczególną wagę zwracano w dokumencie do promowania współpracy w obszarach przygranicznych. Na przestrzeni lat powstawały organizacje zajmujące się współpracą na styku Polska-Ukraina. Istotnym podmiotem o charakterze zinstytucjonalizowanym jest Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Rada Koordynacyjna ds. Współpracy Międzyregionalnej. Do głównych zadań Rady można zaliczyć:

- inicjowanie i synchronizacja prac w zakresie rozwoju infrastruktury granicznej;
- prowadzenie działań w zakresie pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej (w tym w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2007 – 2013);
- koordynację prac w zakresie legalnego zatrudniania obywateli obu państw;
- planowanie infrastruktury transportowej i związanej z ochroną środowiska w obszarze transgranicznym;
- promocję i wspieranie turystyki i dziedzictwa kulturowego regionu.

Specyficzną formą współpracy regionalnej są euroregiony, czyli obszary przygraniczne objęte działaniem dwóch lub więcej państw w zakresie określonym konwencją madrycką Rady Europy. Odnośnie do obszarów Ukrainy i Polski możemy mówić o dwóch euroregionach: Karpacki (powstały w 1993 r.) i Bug (powstały w 1995 r.). Ww. struktury mają wspierać procesy rozwojowe na gruncie gospodarczym, ekologicznym, kulturalnym, naukowym i edukacyjnym. Za ważniejsze przedsięwzięcia zorganizowane przy współudziale euroregionów należy uznać rozdzielanie grantów w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA i funduszy PHARE, współorganizację targów, konferencji, wizyt studyjnych i wsparcie inicjatyw transgranicznych.

Najczęstszą formą współpracy regionalnej jest współpraca między samorządami na poziomie województwo (PL) – obwód (UA) i miasto (PL) – miasto (UA). Każde polskie województwo ma partnera na Ukrainie na poziomie regionalnym. Najaktywniej na tym polu działają województwa: Podkarpackie, Lubelskie, Łódzkie, Śląskie i Mazowieckie. Po stronie ukraińskiej do najaktywniejszych należą obwody; Lwowski, Odesski, Iwano-Frankowski, Winnicki oraz Wołyński. Liczba umów zawieranych na poziomie regionalnym i lokalnym między Polską i Ukrainą stale rośnie. Dwustronne umowy partnerskie zostały zawarte między ponad 450 podmiotami.

Współpraca samorządów gospodarczych.

Współpraca samorządów gospodarczych Polski i Ukrainy rozwijana jest przez szereg instytucji i organizacji biznesowych. Ze względu na ich bardzo dużą ilość trudnym jest skatalogowanie wszystkich podmiotów o charakterze samorządowym, które współpracują ze sobą.

Do najstarszych bilateralnych izb gospodarczych należy Polsko Ukraińska Izba Gospodarcza. Jednym z przejawów aktywnych działań PUIG jest Klub Ukraińskich Emitentów Giełdowych. Zostały do niego zaproszone wszystkie ukraińskie spółki notowane na rynku głównym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz NewConnect. Głównym celem Klubu jest wymiana doświadczeń w zakresie funkcjonowania na polskim rynku kapitałowym. W obszarze współpracy dziennikarskiej mającej na celu podniesienie świadomości obywateli Polski i Ukrainy w zakresie współpracy gospodarczej i kulturalnej powołano przy PUIG Polsko Ukraiński Klub Dziennikarzy.

Innym przykładem organizacji współpracującej z zagranicznymi izbami samorządu gospodarczego jest Krajowa Izba Gospodarcza, która wspiera polskich przedsiębiorców na arenie międzynarodowej. W jej skład wchodzi izby regionalne, które również samodzielnie podpisują umowy o partnerstwie

z podmiotami samorządu gospodarczego na Ukrainie. Do popularnych partnerów polskich regionalnych izb gospodarczych należą m.in. Lwowska Izba Przemysłowo-Handlowa czy Chmielnicka Izba Handlowo-Przemysłowa. Centralną izbą Ukrainy zrzeszających mniejsze podmioty jest z kolei Ukraińska Izba Przemysłowo-Handlowa, zrzeszająca ponad 10 000 przedsiębiorstw.

Poza współpracą na poziomie samorządów gospodarczych, polskie stowarzyszenia i organizacje współorganizują przedsięwzięcia mające na celu rozwój polsko-ukraińskich relacji gospodarczych. Poza wymienionymi powyżej podmiotami organizacją takich wydarzeń zajmują się m.in. Stowarzyszenie Eksporterów Polskich i Międzynarodowe Stowarzyszenie Przedsiębiorców Polskich na Ukrainie.

Dostęp do rynku.

Dostęp do rynku dla polskich towarów i usług.

Ze względu na bliskość geograficzną i kulturową Ukraina należy do rynków często rozważanych do ekspansji przez firmy z Polski. Towary i usługi z nad Wisły są zauważalne na ukraińskim rynku. Funkcjonowanie nad Dnieprem jest jednak obciążone o wiele większym ryzykiem niż nad Wisłą. W ostatnich latach władze wielokrotnie zapowiadały aktywne działania zmierzające do poprawy klimatu inwestycyjnego czy ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej. Bez względu na powyższe nadal występuje szereg utrudnień w dostępie do rynku. Do najważniejszych należą:

- powszechna korupcja występująca w większości sektorów i na różnych szczeblach urzędniczych,
- trudności w uzyskiwaniu zwrotu podatku VAT (zwłaszcza w okresach niebilansowania się budżetu państwa),
- kwestionowanie wartości celnej wwożonych towarów i wymagania dodatkowych dokumentów, potwierdzających wartość celną towarów,
- częste zmiany przepisów celnych i arbitralna ich interpretacja przez służby celne,
- powtarzające się przypadki niewywiązywania się przez ukraińskich kontrahentów z zawartych kontraktów z polskimi firmami, głównie w zakresie rozliczeń i trudności w egzekwowaniu tych roszczeń, nawet w sytuacji posiadania prawomocnych wyroków sądowych,
- nieprzejrzystość, niespójność i zmienność ukraińskich przepisów prawnych,
- uznaniowa interpretacja przepisów prawnych przez administrację,
- słabość wymiaru sprawiedliwości i trudności w dochodzeniu swoich praw w sądach, częste przypadki wykorzystywania sądów w walce z konkurentami biznesowymi (częste przypadki korupcji),
- niedostateczne wsparcie inwestorów przez władze lokalne,
- brak dostatecznej ochrony udziałowców przed wrogimi przejęciami przez wspólników ukraińskich bądź przez lokalną konkurencję (tzw. rejderstwo),
- utrzymywanie się barier dla produktów i wyrobów np. w dziedzinie certyfikacji, kontroli weterynaryjnej, bądź fito-sanitarnej,
- zbyt wolne wdrażanie zmian dostosowujących ustawodawstwo ukraińskie do wymogów unijnych i WTO,
- problemy z uzyskiwaniem pozwoleń na pracę przez polskich obywateli,
- zły stan infrastruktury i brak wystarczającej ilości personelu na przejściach granicznych, powodujące długi czas oczekiwania na granicy, w szczególności przy przewozach towarowych.

Dostęp do rynku pracy

Wjazd na Ukrainę dozwolony jest pod warunkiem posiadania przez danego obywatela RP ważnego paszportu.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach ruchu osobowego z dnia 30 lipca 2003 r. (M.P. z 2003 r., nr 56 poz. 878, z późn. zm.) daje możliwość przebywania obywatelom Polski na terytorium Ukrainy bez konieczności posiadania wizy do 90 dni w ciągu 180 dni. Zasada ta dotyczy jednak obywateli RP udających się na Ukrainę w celach turystycznych.

W przypadku obywateli Polski przyjeżdżających na Ukrainę w celu wykonywania pracy (w tym do pracy w przedstawicielstwach firm polskich) lub których pobyt na Ukrainie przekracza terminy przewidziane w w/w umowie, legalizacja ich pobytu i zatrudnienia na Ukrainie wiąże się z koniecznością uzyskania pozwolenia na pracę. Nie jest ono wymagane jeżeli obywatel polski posiada pozwolenie na pobyt stały na Ukrainie.

Pozwolenia na pracę wydawane są przez Państwową Służbę Zatrudnienia Ukrainy (www.dcz.gov.ua) lub jej oddziały terenowe (obwodowe centra zatrudnienia). Pracodawca składa w ww. instytucji komplet dokumentów zawierający: oświadczenie mówiące, że charakter pracy nie ogranicza jej do obywateli Ukrainy, kopie stron paszportu z danymi osobowymi kandydata do pracy (wraz z tłumaczeniem), kolorowe zdjęcie 3,5x4,5 cm, projekt umowy o pracę. Pozwolenie na pracę wydaje się na okres trwania umowy ale nie na dłużej niż 3 lata. Wydanie pozwolenia jest płatne. Wysokość opłaty różni się w zależności od okresu na jakie pozwolenie jest wydawane i wynosi maksymalnie równowartość 6 minimów socjalnych. Ukraińskie ustawodawstwo określa minimalne wynagrodzenie dla obcokrajowca na poziomie 5 ukraińskich płac minimalnych (dla pracownika organizacjach społecznych, charytatywnych i zakładów naukowych) i 10 (dla pozostałych kategorii).

Nabywanie i wynajem nieruchomości

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie obrotu ziemią na Ukrainie jest ustawa nr 2768-III z dnia 25 października 2001 r. (z późn. zm.) „Kodeks ziemski Ukrainy” i akty wykonawcze do tej ustawy, natomiast w zakresie dzierżawy ziemi – ustawa nr 161-XIV z dnia 6 października 1998 r. (z późn. zm.) „O dzierżawie ziemi” wraz z aktami wykonawczymi do tej ustawy.

Zgodnie z w/w aktami prawnymi, dostęp obcokrajowców do obrotu ziemią na Ukrainie uzależniony jest od kategorii przeznaczenia danej działki, a także od prawa na jej własność (ziemia stanowiąca własność państwa lub komunalną, ziemia prywatna). W przypadku działek o przeznaczeniu rolnym – niezależnie od formy ich własności – nie mogą one przechodzić na własność zagranicznych osób fizycznych i prawnych. Dodatkowym ograniczeniem w zakresie obrotu ziemią na Ukrainie jest fakt utrzymywania – do czasu przyjęcia ustawy o rynku ziemi – moratorium na obrót tego typu działkami. Za kwestie regulacji w zakresie obrotu gruntami na Ukrainie odpowiada Państwowa Służba Ukrainy ds. Geodezji, Kartografii i Kadastru (<http://land.gov.ua/>).

W przypadku pozostałych rodzajów gruntów (w tym przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej) na dzień dzisiejszy na Ukrainie nie obowiązują żadne ograniczenia w zakresie ich obrotu czy dzierżawy (maksymalny okres dzierżawy – 49 lat).

Zakup lub wynajem nieruchomości (zarówno mieszkalnych, jak i biurowych) na Ukrainie odbywa się na zasadach rynkowych. Średnia cena sprzedaży mieszkań w Kijowie na rynku pierwotnym w lutym 2020 r. wynosiła 1200 USD za 1 m², a na rynku wtórnym 1400 USD. Średnia cena wynajmu dwupokojowego mieszkania w Kijowie wynosiła w powyższym okresie 740 USD.

System zamówień publicznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym zamówienia publiczne jest Ustawa „O zamówieniach publicznych” z 15.12.2015 r. Procedura zamówień publicznych ma zastosowanie przede wszystkim, gdy zamawiającymi są organy administracji państwowej lub organy władzy lokalnej. Formalnym progiem obligującym do przeprowadzenia procedury zgodnej z ww. Ustawą jest zamówienie towarów i usług powyżej 200 000 UAH (6 600 EUR) i robót powyżej 1,5 mln UAH (50 000 EUR). Organ deklaratywnie może zastosować się do zapisów Ustawy również w przypadku mniejszych zamówień ale nie mniejszych niż 50 000 UAH (1 650 EUR). Istnieje jednocześnie szereg wypadków, w których zastosowanie procedury zamówienia publicznego nie jest obowiązkowe. Dotyczy to np. produkcji zabezpieczonego papieru, zakupu i dzierżawy budowli, usług bankowych związanych z emisją papierów wartościowych czy węglowodorów poddawanych dalszemu przetworzeniu.

Istotnym krokiem w przejrzystości przeprowadzania zamówień publicznych stała się platforma internetowa ProZorro (www.prozorro.gov.ua). Zbiera ona dane dotyczące wszystkich przetargów, gdyż jej wykorzystanie jest obowiązkowe. Za pomocą tej platformy można zarówno wyszukać przetarg o danych kategoriach jak i w przypadku chęci wzięcia w nim udziału złożyć ofertę. Zamówienia przeprowadzane są za pomocą procedury przetargowej, dialogu konkurencyjnego lub negocjacji. Przetarg jest najpopularniejszą z form. Pozostałe z wymienionych są stosowane rzadko zgodnie z wyjątkami zawartymi w Ustawie. Głównym elementem procedury przetargowej przeprowadzanej na platformie ProZorro jest aukcja elektroniczna przeprowadzana w czasie rzeczywistym. W jej trakcie podmioty biorące udział w przetargu konkurują ze sobą obniżając swoją propozycję cenową. Mając na uwadze postęp w kontekście transparentności postępowań przetargowych dzięki użyciu ProZorro należy jednocześnie podkreślić, że system nie wyeliminował wszystkich problemów. Nadal powszechne jest „ustawianie” przetargów pod konkretnego wykonawcę, odwołanie przetargu bez przyczyny w przypadku zwycięstwa „niewłaściwego” kandydata czy zmienianie zapisów umowy z wykonawcą po rozstrzygnięciu przetargu.

Różnice kulturowe w kontaktach biznesowych.

Ukraina jest krajem bardzo bliskim kulturowo Polsce. Większość kwestii związanych z etykietą biznesową również jest bardzo podobnych do zasad przyjętych w Polsce. Niewielkie różnice dotyczą m.in. przestrzegania zawieranych umów. W dużej mierze nadal podczas kontaktów biznesowych preferowane jest użycie dużej ilości (większej niż w Polsce) dokumentów papierowych. Zwyczajowo dokument, na którym znajdują się podpisy oraz okrągła pieczętka jest uznawany za taki, którego zapisów należy bardziej przestrzegać aniżeli tych wynikających z umowy ustnej.

Przydatne kontakty i linki.

Strony internetowe wybranych organów administracji publicznej (głównie gospodarczej).

www.president.gov.ua
www.rada.gov.ua
www.kmu.gov.ua
<http://mfa.gov.ua>
www.minfin.gov.ua

strona Prezydenta Ukrainy
strona Rady Najwyższej Ukrainy
strona Gabinetu Ministrów Ukrainy
strona Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy
strona Ministerstwa Finansów Ukrainy

www.me.gov.ua	strona Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego i Handlu Ukrainy
www.minagro.gov.ua	strona Ministerstwa Polityki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej Ukrainy
http://mpe.kmu.gov.ua	strona Ministerstwa Energetyki i Przemysłu Węglowego Ukrainy
www.mtu.gov.ua	strona Ministerstwa Infrastruktury Ukrainy
www.minregionbud.gov.ua	strona Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Mieszkaniowo-Komunalnej Ukrainy
http://mincult.kmu.gov.ua	strona Ministerstwa Kultury Ukrainy
www.mlsp.gov.ua	strona Ministerstwa Polityki Socjalnej Ukrainy
www.menr.gov.ua	strona Ministerstwa Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy
http://minrd.gov.ua	strona Ministerstwa Dochodów i Opłat Ukrainy
www.bank.gov.ua	strona Narodowego Banku Ukrainy
www.ukrstat.gov.ua	strona Państwowej Służby Statystyki Ukrainy
www.dkrp.gov.ua	strona Państwowej Służby Ukrainy ds. Polityki Regulacyjnej i Rozwoju Przedsiębiorczości
www.ukrproject.gov.ua	strony Państwowej Agencji Ukrainy
http://investukraine.com/	ds. Inwestycji i Zarządzania Projektami Narodowymi Ukrainy
www.amc.gov.ua	strona Komitetu Antymonopolowego Ukrainy
www.gosrezerv.gov.ua/reserv/control/	strona Państwowej Agencji Rezerw Ukrainy
www.sdfm.gov.ua	strona Państwowej Służby Monitoringu Finansowego Ukrainy
http://saee.gov.ua/	strona Państwowej Agencji Efektywności Energetycznej i Energooszczędności Ukrainy
www.spfu.gov.ua	strona Funduszu Majątku Państwowego Ukrainy
http://nfp.gov.ua/	strona Państwowej Komisji ds. Regulowania Rynków Usług Finansowych Ukrainy
www.ssmsc.gov.ua	strona Państwowej Komisji ds. Papierów Wartościowych i Rynku Kapitałowego Ukrainy
www.nerc.gov.ua	strona Narodowej Komisji Regulowania Elektroenergetyki Ukrainy
www.neia.gov.ua	strona Państwowej Agencji Inwestycji Ekologicznych Ukrainy
www.sdip.gov.ua	strona Państwowej Służby Własności Intelektualnej Ukrainy

Samorząd gospodarczy.

www.ucci.org.ua	strona Izby Przemysłowo-Handlowej Ukrainy (centralnej organizacji tego typu na Ukrainie); na stronie tej znajdują się także dane teleadresowe regionalnych izb przemysłowo-handlowych Ukrainy
www.puizba.pl	strona Polsko-Ukraińskiej Izby Gospodarczej
www.msppu.org.ua	strona Międzynarodowego Stowarzyszenia Przedsiębiorców Polskich na Ukrainie
www.eba.com.ua	strona European Business Association – czołowego stowarzyszenia inwestorów zagranicznych na Ukrainie

Oficjalna prasa ekonomiczna i ważne portale internetowe.

www.apk-inform.com	portal internetowy poświęcony ukraińskiemu rolnictwu
www.liga.net	portal biznesowy wydawnictwa LIGABiznesInform, z rozbudowaną bazą ustawodawstwa ekonomicznego
www.rbc.ua	strona ukraińskiego przedstawicielstwa rosyjskiej agencji RBK, specjalizująca się na informacjach gospodarczych, finansowych, jak też politycznych
www.business.ua	portal internetowy gazety „Biznes”
www.eizvestia.com	strona internetowa dziennika „Ekonomiczeskije Izwestia”
www.delo.ua	strona dziennika ekonomicznego „Diło”
www.kommersant.ua	strona wiodącego dziennika ekonomicznego „Kommersant-Ukraina”
www.investgazeta.net	strona czołowego tygodnika ekonomicznego „InvestGazeta”
www.kontrakty.com.ua	strona czołowego tygodnika ekonomicznego „Hałyćkie Kontrakty”
www.korrespondent.net	strona tygodnika „Korrespondent” z aktualizowanym na bieżąco serwisem informacyjnym
www.unian.net	strona ukraińskiej agencji informacyjnej UNIAN z aktualizowanym na bieżąco serwisem informacyjnym
www.pravda.com.ua	serwis internetowy „Ukraińska Prawda” z aktualizowanym na bieżąco serwisem informacyjnym
www.finclub.net	portal poświęcony gospodarce i finansom

Inne strony o charakterze ekonomicznym – ośrodki eksperckie.

http://razumkov.org.ua	strona Centrum im. Razumkova
www.case-ukraine.com.ua	strona ukraińskiego oddziału Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych
www.icps.kiev.ua	strona Międzynarodowego Centrum Badań Perspektywicznych
http://institute.gorshenin.ua	strona Instytutu Gorszenina
www.bleyzerfoundation.org	strona Fundacji Bleyzer’a
http://ua-energy.org	strona Ukraińska Energetyka
http://nomos.com.ua	strona Centrum NOMOS
http://www.ier.com.ua	strona Instytutu Badań Gospodarczych i Konsultacji Politycznych

Ambasada RP w Kijowie.

<https://www.gov.pl/web/ukraina> strona Ambasady RP w Kijowie